

Izšlo vsak četrtek in velja s poštno vred ali v Mariboru s poštnim na dom za celo leto 40 K, pol leta 20 K, za četrletno 160 K. Izen Jugoslavije 30 K. Naročniki se pošlje na upravnico "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroska cesta št. 5. List se dopolnjuje do odpovedi. Naročniki se plačuje naprej. Telefon Slov. 220.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Lidje "Katol. tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravičeno sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cena inseratov po dogovoru. Za večerine oglašje primeren popust. Nezapre reklamacije so poštnine priložne. — Telefon Slov. 220.

30. 3247.

Maribor, dne 28. julija 1921.

30. 3247.

Slovenci! Slovenke! V nedeljo vsi v Ptuj!

Naši Orli, Orlice in Orlički iz celega gornjega dela Slovenskega Stajerja priredijo ob vsakem vremenu prihodnjo nedeljo, 31. julija v Ptuj.

velik I. prleški orlovski tabor.

Ob 3/4. 11. uro sv. maša na Minoritskem trgu (dr. Medved), obhod po mestu, slavnostno zborovanje, popoldne javna telovadba in ljudska veselica. Prebivalstvo celih župnij in vasi se dvigni in pride prihodnjo nedeljo v Ptuj. Tako veličastne prireditve še Ptuj in okolica nista videla!

Torej naši prijatelji in prijateljice:

31. julija vsi v Ptuj! Staro in mlado v Ptuj!

Miza, kjer se dobrote delijo.

"Kmetijski list" se že v več številkah trudi, da bi opral svoje samostojne zamorce, to je, da bi opravičil njihovo postopanje pred našim kmetijskim ljudstvom. Pa vse zaman. Perli zamorca kolikor in kako dolgo hočeš, on ostane črn. Naj samostojno-kmetijsko trobilo še toliko opravičuje in povečuje samostojne poslance, oni ostanejo v očeh našega naroda to, kar so bili in kakor so jih ocenili srbski poljedelci, namreč sebičneži, koristolovci in politični sleparji.

Samostojni so se, kakor piše njih "Kmetijski list" v zadnji številki, vsedali k mizi, kjer se dobrote delijo, to se, vstopili so v vlado in s tem so ba-je služili domovini in kmetickemu ljudstvu.

Kakšne dobrote je domovina in kmeticko ljudstvo prejelo od sedanje radikalno-demokratsko-lurško-samostojne vlade? Ali je ustava ta dobrota? Samostojno glasilo odgovarja: da, ter povdarja, da je sprejela te ustave bila častna dolžnost slovenskega kmeta. Dobesedno hvali ustavo tako-le: "Popolna enakopravnost vseh treh plemen in državljanska svoboda sta zamenjena, obramba vere kakor tudi prepoved njene zlorabe sta ustavno določeni, gospodarsko izrabljanje slabijih je prepovedano, vlada ljudstva je zakonito uveljavljena, široka avtonomija pokrajin brez škodljivega separatizma je uvedena."

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dolge.)

Vso noč smo marljivo nakladali in prekladali blago in živila in gručakovi prijatelji so se v polnih čolnih vozili iz mesta na obisk, se poslavljali od nas ter nam želeli prijetno vožnjo, in srečno vrnitev. Doma pri "Admiralu" ni bilo polovice toliko dela, niti takrat ne, kadar smo morali vso noč bedeti, in truden sem bil kakor pes, ko je ob prvi zori zapela piščalka in se to moštvo začelo zbirati ob sidrovem vitlu.

Ce bi bil tudi dvakrat huje zdelan, ne bi bil šel spat. Ostal sem na krovu in gledal in opazoval. Vse je bilo novo zame: kratka povelja, rezki žvižgi piščalke, v polutemi brleče la-điske svetilke, moštvo, ki je hitelo na vse strani in brzo izvrševalo povelja, itd.

"Zoni!" — Ej, zapoj nam eno!" je zaklical glas od nekod.

"Tisto staro —!" je dejal nekdo drug.

Kolikor besed, toliko laži. Ogromna večina hrvatskega in slovenskega naroda je preverjena, da je ustava, ki je bila kupljena za milijoni davčnega denarja, srbska, da daje Beogradu in srbskemu plemenu v roke prevlast in nadoblast nad hrvatskim in slovenskim plemenom. V to svrhu se mora Slovenija razdeliti na dve pokrajini, se mora razparcelirati Hrvatska, ker majhne pokrajine so brez politične in gospodarske moči ter se ne morejo ustavljati Beogradu. O kakšni široki avtonomiji ni v ustavi niti sledu. O občinski avtonomiji ni v ustavi niti besedice in bodo centralisti imeli pristo-riti, da našim občinam ugrabiše še tiste pravice, ki so jim ostale, ter jih postavijo pod nadzorstvo od države postavljenih občinskih tajnikov. Pokrajinska avtonomija, ki jo dovoljuje ustava, je kakor balonček za otroke, s katerim se bodo igrali beogradski mogotci. Politične moči pokrajine ne bodo imele nobene, delale bodo lahko v gospodarskem in izobraževalnem smislu, pa za lasten denar, ako jim beogradska gospoda ne bo dala podpore. V istini balonček, s katerim se bodo igrali centralistični mogotci. Ljudstvo ne bo imelo nobenega vpliva na vzgojo mladine, na postavljanje učiteljev in uradnikov. Zato pa je trditve samostojnežev, da je za ustavo vlada ljudstva zakonito uveljavljena, tako gorostasna laž, da ji je težko najti para na svetu. To so dobrote, katero je zadnja vlada v obliki ustave podelila ljudstvu, na teh dobrotah bo hrvatsko in slovensko ljudstvo hiral in od dne do dne vedno bolj in bolj propadalo.

Samostojneži se še bolj hvalijo in bahajo z dobrotami v gmočnem oziru. O tej stvari bi samostojneži radi molčali. Gmočne dobrote, ki jih sedanja vlada deli našemu ljudstvu, so ogromni davki, ki so dosegli tako nečuvstvo in neprenosljivo višino, da naš kmet in obrtnik pod njimi omahuje. Naj samostojneži o gospodarskih dobrotah vsaj med ljudstvom ne izpregovorijo besedice več, ker bi se jim lahko zgodilo, da jim razljučeni ljudje dejansko pokažejo, kakšne so te dobrote. Časniški papir je potrpežljiv in more na njega natečkati vse laži in baharije, ni pa tako potrpežljivo uho prevarenega poslušalca. Besedjenje o svobodnem izvozu živine samostojnežem ne koristi ničesar. Kaj pomaga svoboda izvoza, če pa naše živine vsled še vedno previsoke carine v tujino ne moremo prodati? Trošarine na vino za lastno uporabo niso odpravili samostojneži, kakor laže "Kmetijski list", marveč je to dosegla naša stranka, ko je še bil dr. Korošec minister.

Tudi razširjena prosta žganjekuha je uspeh naše stranke in njenega dolgotrajnega prizadevanja v tem oziru. Laž je tudi, da bi bila nova ministrska naredba o carinski tarbi, katero je tudi podpisal Pucelj, prinesla znižanje carine na uvoz industrijskega blaga za polovico. V istini je carinska tarifa večinoma povišana, n. pr. samo pri toliko potrebnem železu za 300%. "Kmetijski list" tudi beleži kot zaslug samostojnežev, da se zemljiški davek ne zviša. Za Boga milega, ali se ni dovolj visok? Saj je že po-četvorjen in je treba še doplačati 120 odstot. doklade.

Dokler je dr. Korošec bil minister ni dovolil početvorjenja zemljiškega davka. Ko so samostojneži prišli na vlado, se je zemljiški davek takoj po-četvoril. To pa v očeh samostojnih še

ni dovolj; ta davek bi se še mogel zvišati.

Tako dobrote se našemu ljudstvu delijo pri mizi, pri kateri sedijo samostojneži. Druge pa so dobrote, ki jih od te mize dobivajo samostojni po-člavarji. "Kmetijski list" se hvali, da so velikanski uspehi, ki so jih samo- stojni poslanci priborili v gmočnem o- ziru. Tukaj se samostojno glasilo ni zlagalo. Ti uspehi so res velikanski: Pucelj minister, Urek podpredsednik narodne skupščine, oba z lepimi dne- vnicami in prav lepo plačo povrh, dr. Vošnjak poslanik, Dobnik podpredsed- nik ljubljanske vlade brez dela, pa z lepo plačo, Jamnik in Demšar poverje- nika itd. To so v istini velike dobro- te, in zavolje teh dobrot so samostoj- ni poglavarji sedli k mizi in se sadijo pri mizi.

Neresnost na odgovornem mestu.

Govori poslanec SKS so prav značilni za današnji čas. Lepo nam odkrivajo puhlost ustavotvorcev in — ničvrčnost ustave. S kakšnimi raz- logi se borijo ustavotvorci proti avto- nomiji? Urek govori prim. "Slovens- ki Gospodar" št. 27) o popotniku, ki ni hodil iz ene jugoslovanske avtono- mije v drugo. V ljubljanski bi bil za- nelo dejanje obesen, za katerega bi ga Urek v mariborski odkloval. Več- jih nesmiselnosti si otrok ne more iz- misliti in vendar pride poslanec Urek s takimi dokazi v parlamentu na dan. Upravičeno se potrkamo po glavi ter vprašamo: Ali se sploh kaj mislimo, ali samo v alkoholu delamo? Ali je pač mogoče, da bi ena oblast ubojstvo nagradila, drugih 29 bi te za to de- janje zaprlo. Ali smatra Urek jugo- slovanske nedemokrate in nesamostoj- neže res že za tako neumne in zabite, da so zmogni kaj takega (vsaj upošte- vanja vrednega).

Zedinjena država Severne Ameri- ke sesuje iz številnih avtonomnih dr- žav, pa mislim, da niti sam Urek ne ve vsaj za 0.000001% njegovemu "do- kazu" odgovarjajoč slučaj. Takšna ne- resnost, milo rečeno! Če bi vedeli sa- mo za Urekove izjave, vedeli bi do- volj o centralistični ustavi. Radi ve- rnjenju Ureku, da "taka avtonomija res ne bo mogla živeti", predvsem, če bo Urek delal take vrste postave.

Tako neresno govorjenje o tej stvari, ki je življenjskega pomena za milijon (in pol!) ljudi, pač mora vsa- kega mislečega navditi z največjim sr- dom in strahom pred bodočnostjo. Kam bomo prišli, če smemo o načelnih re- šeh razpravljati z morebitnimi, skoro

povsem negotovimi in nemogočimi slu- čaji in možnostmi. Če bo tako naše de- lo, potem je zastoj ves trud za ure- ditev države in za socialen blagor ljudstva. Nihče, — nobena stranka, noben zemljan, ne bo v stanu ustva- riti programa, ki bi se ne razbil po- polnoma v teh valovih.

Ne čudimo se, da so samostojni glasovali za kancelarparagraf v popol- nem nasprotju s svojim programom. Ako imajo le količkaj spoznanja v svo- jem programu, oziroma če daje sploh kaj nana, potem bi morali ravno oni po 7. točki svojega programa odločno nastopiti za največjo svobodo cerkve.

Naši ljudje bi pač naj malo več mislili in tehtali besede. Ali se do da- nes ni jasno, da samo zabavljanje čez klerikaice, smešenje in zaničevanje njih voditeljev ne more imeti nobenega uspeha? Ali vas ni vojska ničesar nu- učila? Ali ne vidimo, da brezglavost in samovoljnost ničesar ne prineseja. Zagrizenost in trmoglavost v svoji strasti je vrgla iz njih imetnih mest mnogo veljakov. Zgledov dovolj v zgo- dovinah. Nehajmo, smetujemo se, dok- ler je še čas in ne bode prepozno. Sa- mogoliti in pohlep po denarju uničujeta stoletni trud. In če to, slo to tako na- dalje, nam rešitve ni pričakovati. Ne čudimo se, če nad takimi (a la Urek) voditelji ljudstvo obupuje. Naj torej že prihodnje volitve pokažejo, da mislimo in cenimo poštenje in razsodnost, da damo kaj na pametno govorjenje ter delo. Otrresimo se praznih besed ter preidimo od njih k dejanjem.

smo bili že daleč na odprtem morju in pauli v polni naglici skrivnostnemu o- toku naproti. —

Podrobnosti našega potovanja ne bom opisoval. Nač vse lepo je bilo to. "Hispanola" se je izkazala, da je iz- vrstna ladja, naši ljudje so bili dobre izurjeni mornarji in kapitan je vse- skozi razumel svoj posel.

Toda preden smo prijadrali v vi- sino toliko zaželjenega otoka, smo do- živeli nekatero dogodke, ki jih moram omeniti.

Najprej smo imeli težave z Arro- wom. Še manj je bil za rabo, nego se je bal kapitan. Moštvo ga ni ubogalo, delali so z njim, kar se jim je zljubi- lo. Pa to še ni bilo najhujše. Ko smo bili že par dni na morju, je začel pri- najati na krov z meglenimi očmi, zar- delimi lasi in jezik se mu je zapletal, očividno se je ydal pijandevanju. Dan- la dan ga je nevojni kapitan pošiljal pod krov. Opotekal se je in včasih pa- del ter se urezal ali pa udaril in po cele dneve je preležal v svojem kotu v kajuti. Vmes pa so bili tudi dnevi, da je bil čisto trezen in za silo celo aporaben za delo.

Nikakor nismo mogli iztakniti, od- kod dobiva pijačo. To je bila naša "la- dijska skrivnost." Opazovali smo ga na vse načine, pa te uganke nismo še znali rešiti. Če smo njega vprašali, se nam je smejal v obraz, kadar je bil pijan, če je bil pa trezen, pa je slo- vesno prisegal, da še ni nikdar pil druga kot vodo.

Za prvega mornarja torej ni bil več in slabo je tuji vpliv njegov. Zgled na moštvo, razen tega je bilo i- jasno, da se bo sčasoma popolnoma u- ničil s takim življenjem. Zato nihče ni bil preveč iznenaden in tudi ne preveč žalosten, ko je v neki viharji noči iz- ginil in ga ni bilo videti več.

"Padel je čez pregrajo in utonil!" je rkel kapitan. "Vsekakor naz je s- tem razrešil dolžnosti, da bi ga morali d- jati v železje."

Ampak bili smo sedaj brez prve- ga mornarja.

Enega izmed moštva je bilo treba izbrati za posel. Naš drugi mornar Job Anderson, je bil za to še najspo- sobnejši mož na krovu.

(Dolge prihodnjič.)